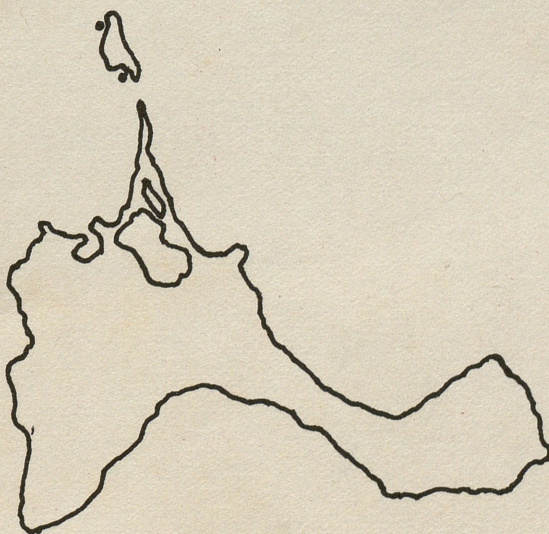

POBLE DE FORMENTERA

OBRA CULTURAL BALEAR

nº

5-1980

INDEX

- Editorial p.1 - 2
- Cròniques p.3-5
- Urbanisme p.6- 10
- Tribuna Oberta :
 - La Trilateral ... J.Serra p.11-12
 - Hi ha democràcia?J.Mari i Serra,p.13
 - Comunicat PSOE p.14-16
 - La veu dels que no parlen...T.Roca, p.17
 -
- Notes sobre la Flora de Formentera..... F.Jackson p.18-19
- De qui som víctimes ? J.Serra Colomar,p.20-21
- Dos,de vegades Bernat Joan i Mari,p.22
23
- La nostra llengua p.23
- Una Canço J.Verdera , p.24-28
- Jovenalla p.29-32

Darrerament s'ha produït un fet d'una gran transcendència que afecta especialment l'estructuració de l'Estat i al procés autonòmic de les nostres illes.

L'executiva del partit governamental ha decidit propiciar la via lenta del Art. 143 de la Constitució per les comunitats que han d'accedir a l'autonomia, i propugnar l'abstenció en les que decideixin iniciar-la per la via del Art. 151. Aquest acord ha comportat una crisi a l'interior d'U.C.D. -- amb la dimissió del Ministre de Cultura Clavero Arevalo -- i una confirmació del viratge cap a posicions més conservadores iniciat anteriorment (fre transpassos de competències a les comunitats autònomes, Llei Autonomia Universitària, Estatut del Treballador etc.), arribant a coincidir amb les tesis de la dreta més centralista i reaccionària encarnada per A.P. .

Aquesta decisió ha posat fi a l'ambigüitat d'U.C.D. respecte a l'autonomia de les diferents nacionalitats i regions de l'Estat, a la vegada que representa un colp molt fort a les tesis mantingudes per l'U.C.D. Balear -- en especial pel President Jeroni Albertí -- favorables a la via del Art. 151.

Encara que en l'actualitat l'U.C.D. i altres forces conservadores manifestin que les dos vies --143 i 151-- són en el fons anàlogues, canviant únicament el ritme del procés, és evident que en la realitat les diferències entre elles són substancials.

Així per la via del Art. 143 l'únic que es pot aconseguir és una mera descentralització administrativa; mentre que l'Art. 151 ens permet aconseguir una autonomia plena, es a dir, amb un Parlament en poder legislatiu, amb un Tribunal Superior de

de Justícia ,i amb competències econòmiques .

Per altra banda cal remarcar que l'elecció de la via autonòmica ,correspon fer-la a la propia comunitat autonoma ,i no venir-nos imposada desde el poder central a Madrid .

En el nostre cas per raons,hitòriques,culturals,geogràfiques,etc. ,es d'imperiosa necessitat la reafirmació pel Consell General Interinsular la via del Art.151 ,i la continuació de la politica d'unitat entre totes les forces politiques a fi d'aconseguir el més aviat possible l'acceleració del procés autonòmic .

= OBRA CULTURAL BALEAR =

FESTES DE NADAL

Impulsades pel dinàmic sindicat d'Unió de Pagesos de Formentera s'ha celebrat durant les passades Festes de Nadal i Any Nou un dens i interessant programes de diverses activitats populars . S'han celebrat nombroses cantades i ballades pageses, tirades de galls , rifes etc. ; que han comptat amb una gran concurrència de públic . Cal destacar , en especial , les ballades populars de la Mitjana Festa de Nadal celebrada al tradicional marc de la Platja de Migjorn; i les tirades de galls i ballades pageses celebrades a les vendes del Cap de Barbaria i Porto-Salor .

NOVA ASSOCIACIÓ CULTURAL : l' A.C.A.F.

Durant les passades festes de Nadal va fer la seua presentació pública la nova entitat cultural Associació Cultural d'Amics de Formentera . La nova entitat , segons sembla ; compta ja en l'actualitat amb un nombrós grup de socis -- majoritariament estrangers -- i un munt de projectes i activitats . Molts d'èxits !

AEROPORT A FORMENTERA ?

En un dels darrers plens municipals s'acordà realitzar gestions amb la Subsecretaria d'Aviació Civil i buscar una zona apta per a la construcció d'una pista d'aterratge d'uns 700m d 50 ample . De moment , sembla ser , que hi ha 2 zones que es disputen l'honor del ser la seu del futur aeroport , es Cap de Barbaria i La Mola .

NOVA ASSOCIACIÓ CULTURAL : l' A.C.A.F.

Durant les passades festes de Nadal va fer la seua presentació pública la nova entitat cultural Associació Cultural d'Amics de Formentera .

ELECCIONS DE L'OBRA CULTURAL BALEAR DE FORMENTERA

Alles darreres eleccions efectuades a la Junta General de dia 5 de Gener, per a cobrir les vacants de vocals 2on, 3er, 6è . Resultaren elegits com a vocals: Lluïsa Cardona, Victor Tur i Ferrer i vocal 6è i enllaç amb el Club Juvenil "Escoltes de Formentera" Ignasi Tur i Ferrer .

La Junta Directiva de l'OBRA CULTURAL BALEAR DE FORMENTERA va quedar constituïda de la següent manera :

President : VICENT SERRA i FERRER

Vice-president: ISIDOR TORRES i CARDONA

Secretari : JAUME VERDERA i VERDERA

Tresorera : LINA MARI i MAYANS

Vice-secretari : FRANCESCO ESCANDELL i CASTELLO

Vocals : 1er - ANTONI TUR i FERRER

2on - LLUISA CARDONA i VERDERA

3er - VICTOR TUR i FERRER

4rt - ILDEFONS JOAN i MARI

5è - JOSEP FERRER i MAYANS

6è - IGNASI TUR i FERRER

NOU COMITE EXECUTIU U.C.D. EIVISSA i FORMENTERA

El passat 12 de gener es va celebrar a Sant Antoni de Portmany l'elecció del comité executiu de l'UCD d'Eivissa i Formentera . Varen ser elegits com a representants formenterers , el President de l'UCD-Formentera Vicent Escandell Mayans i Angel Bustos . El Comité va quedar constituït així :

President : IÑIGO CAVERO

Secretari General : JOAN : JOSEP RIBAS GUASCH

Vocals : VICENT ESCANDELL i MAYANS , ANTONI FERRER MARI , PERE PALAU TORRES , ANTONI MARI FERRER , VICENT CARDONA TUR , ANGEL BUSTOS MARTINEZ i JOSEP COLOMAR JOAN .

NOVA EXECUTIVA DEL P.S.O.E. DE FORMENTERA

Segons publica " Formentera Socialista " en el seu darrer nº el PSOE de Formentera va celebrar el 5 de gener passat renovació de l'Executiva .Aquesta va quedar constituïda de la següent manera :

Secretari General : BARTOMEU FERRER i MARÍ
Sec.Prensa i Propaganda : AQUILINO YERN i COLOMAR
Sec. Administració : VICENT MARÍ i GUASCH
Sec. Organització : MIQUEL RIBAS i TORRES
Sec. Relacions Sindicals: ISIDOR REVERT POVEDA
Sec. Joventut : ENCARNA MAGAÑA

=====

COL.LECTIU

Aquesta secció del butlletí pretén donar informació urbanística a tots els lectors, així com comentaris, opinions etc. de les persones i organitzacions de tot l'àmbit balear, que puguin aclarir i enriquir els nostres conceptes sobre el nostre procés de desenvolupament urbanístic, i també entrevistes, conceptes tècnics, comentaris, ecologia en l'aspecte de protecció de la naturalesa, cartes de resposta i un ampli etcétera; que vindrà en funció de la sensibilitat i capacitat de tots es que col.laborem.

He cregut convenient que després de tant de temps no estaria malament començar a fer un repàs de tots es aconteixements urbanístics de s'illa en quan es refereix a plans d'ordenació; tots sabem que s'han redactat tres plans d'ordenació, rebutjats els dos primers perquè no solucionaven els negocicis de La Salinera i el tercer per més de mil firmes.

Per una banda caldria considerar si els formenterers volem realment un plan d'ordenació, cosa que podriem evitar si no estiquessim vinculats al turisme d'una forma tant dependent, i a llavors podriem considerar un desenvolupament de cases unifamiliars; però per altra, si ens interessa conservar el turisme, hem de decidir de quina forma i amb quin procés ha de continuar de forma que no contradiqui altres factors de gran valor, com són els costums, la pesca, l'agricultura i el nostre paisatge, quan aquesta contradicció està molt avançada.

Ara no obstant, s'estan redactant unes Normes Subsidiàries i esperem que aquestes puguin respondre als nostres desitjos si es continua fent-nos consultes com les que va fer el Col·legi d'Arquitectes en una Taula Rodona celebrada el propassat dia 20 de Gener. Aquestes noves Normes varen ser encarregades per l'Ajun-

tament a través del Consell Interinsular amb una subvenció de 600.000 ptes.

L'equip redactor en la persona de Xavier Magriñá, presentat pel Col·legi d'Arquitectes, el Batle, com a tal i representant de U.C.D., així com el P.S.O.E. varen presidir la Taula, amb la curiosa absència de C.D.

En primer lloc el Delegat del Col·legi Enric Rovira, arquitecte, va exposar la necessitat de confeccionar les Normes a la mida dels formenterers, a on l'escala de les edificacions havia de ser molt petita, Acte seguit en Xavier Magriñá, arquitecte redactor, va insistir que les Normes havien de plantejar solucions als problemes més importants de l'illa: sanejament de escombreries y depuració de les aigües brutes, sanitat, escoles i transports. També va fer referencia a que lo millor per Formentera era fer un desenvolupament turístic a base de petites construccions turístiques i viviendes unifamiliars. Per una altra banda va dir que aquests problemes es podrien resoldre en gran manera si es donava una politica d'impostos municipals o crèdits de tot tipus, especialment per lo que respecta a depuradores i millorament de l'estat de carreteres.

En lo que respecta a aquest plantejament, el P.S.O.E. va recalcar que aquest sistema evitaria que grans companyies de fora o alguns formenterers com homes de palla de grans companyies, poguessin edificar, ja que escaparia als seus conceptes de rentabilitat i ajudaria de forma extraordinària a canalitzar el turisme segons el desitg, i d'una forma pausada, dels formenterers en general.

En un moment de la reunió hi va haver carta tensió per-

que, a instàncies del P.S.O.E. es va parlar de l'incongruència dels grups de U.C.D. i C.D. a l'Ajuntament, corroborada pel Delegat del Col·legi d'Arquitectes, d'encarregar un pla de delimitació de sol urbà, que vol dir en línies generals perimetrar i donar normes d'edificació als sols urbans existents, quant al mateix temps es redactaven unes Normes Subsidiàries. Aixó significava que les Normes Subsidiàries, al ser d'àmbit superior i de plaç d'execució una mica més llarg, segurament serien diferents a les Delimitacions, donat que aquestes Delimitacions havien estat encarregades amb el vot favorable de U.C.D. i C.D. a un equip de Barcelona encapçalat per De Diego, advocat i en posterioritat a l'encàrrec de les Normes Subsidiàries, i per tant aquestes Normes deixarien sense ús les Delimitacions, que suposarà al poble de Formentera malgastar 700.000 ptes., i que aixó es podria resoldre amb les Normes de tota l'illa que suposen només 600.000 ptes., incloses ses Delimitacions.

En la meva opinió, el que les Delimitacions hagin tirat endavant i suposin malgastar 700.000 ptes., es només per facilitar als nuclis més contaminats a contaminar-se més, i, lo que apunta-ven alguns formenterers sobre escombreries i depuradores, no tindran solució si el municipi no pren part d'una forma taxativa, encara que hi hagin unes Normes molt polides.

He d'insistir ací que aquestes Delimitacions afavoreixen en gran manera a persones de U.C.D. que están a l'Ajuntament.

De moment ja veim que La Savina ja té un altre gran edifici sense depuradora i a en Es Pujols també s'en comença un de cinquanta apartaments completament il·legal, cosa que no es podria continuar, seguint la Llei del Sol i esperant unes Normes Subsidiàries, que probablement no tractarien tant bé a aquestes persones de U.C.D. i C.D., propietaries i representants del poble a l'Ajun-

tament, encara que no fos precisament per aquests motius que els hagués votat part d'aquest poble.

El Batle va dir en un moment que en realitat les Delimitacions havien estat encarregades a en Fernández Bellmunt, arquitecte; quan després es va contradir dient que havien estat encarregades posteriorment a l'encarrec de les Normes a De Diego. (Com s'entén aixó?, primer s'encarrega a uns i després a uns altres ?, per mi que aquest home no s'aclara).

Aquestes Delimitacions al meu entendre es van encarregar a De Diego després al de les Normes, ja que va donar-se un cas que no havien esperat els representants de U.C.D. i C. D.: que sortís votat al Consell com a redactor de les Normes una persona vinculada a l'esquerra, lo qual els feia perdre la possibilitat de moldrejar les Normes al seu gust privat.

Darrerament hi van haver intervencions d'alguns formenters en lo que respecta a escombreries, depuradores, grans o petites construccions, sanitat i escoles. Totes les persones van insistir en resoldre primer aquests problemes de infraestructura i després es podria parlar de construir més per el turisme. Algú va dir que les lleis generals d'Espanya s'havien d'oblidar perquè no ens feien cap falta, aixó estaria bé si poguessim disposar d'una autèntica autonomia, però per el moment no es més que apologia separatista amb un altra dosis de chauvinisme incult ple d'influències caciquils. Algú va dir que igual era fer una construcció de 1000 persones que 40 urbanitzacions de cases. A mi em sembla que es completament diferent, ja que encara que en els dos casos hi hagin les mateixes persones, els problemes de contaminació, infraestructura i densitat de circulació es donen només al voltant de les grans construccions.

I el criteri que hauria de considerar-se i que en altres números exposarem es : en una illa de caracter rural ,què volem ? nuclis urbans o nuclis de baixa densitat ? nuclis amb idees centralitzadores o amb criteris de dispersió controlada?.

FRANCESC NEGRE

TRILATERAL : TOT S'HO COVEN ENTRE ELLS .(+)

Normalment naltros estam acostumats a distingir simplement entre capitalisme i comunisme (socialisme) ,econòmicament parlant. Dins el capitalisme ,en alguns casos es distingeix entre la burgesia en els seus diversos nivells i el caciquisme o l'aristocrati-cisme ,però pocs són els que saben (o creuen saber) que hi ha darrera tot això .

Facem una mica d'història .L'any 1973,per iniciativa de"l'establishment" liberal nord-americà que contava amb el suport de la gran Banca ,Rockfeller infantà al nin del capitalisme mundial (Nova York) la Comissió Trilateral .Aquesta organització ha reunit des d'un principi grans personalitats del món de la política ,la intel·lectualitat i les finances i compta amb mitjans de comunicació propis i amb el suport de les multinacionals ianquis ,amb Ford ,Rockfeller ,etc al cap .Aquest "supèrgovern del món a l'ombra", les passades eleccions al Parlament dels U.S.A. col·locà alguns dels seus membres (Carter,per exemple) entre els principals dirigents de l'Estat nord-americà.

Aquest gran polp que és la Trilateral,poc després de la seva fundació va estendre els seus tentacles fora d'U.S.A. i cercà la col·laboració de l'Europa Occidental i el Japó ,amb la sana intenció de frenar l'embranchida del "perill comunista" i així salvaguardar els valors del capitalisme occidental .

En vista de la dependència de l'exterior per part dels U.S.A. (importa més d'un 60% de les materies bàsiques que consumeixen les seves indústries) ,la Trilateral es decidí a "donar un nou impuls al capitalisme imperialista mundial" .La primera mesura fou posar Jimmy Carter (el Suárez espanyol n'és una vulgar còpia) al poder .Ara que ja tenen esclavitzats els sudamericans i part dels africans i asiàtics ,han començat a meditar sobre la "captació" del bloc comunista per al capitalisme mundial .Per cert, la divisió que la Trilateral fa del món es d'una sinceritat i una lògica esborronadora ,segons ells hi ha " l'est, l'oest i ELS POBRES"!!!.

La mateixa Trilateral (Nord-Amèrica,Europa i Japó) afirma que " com més democràtic és un sistema més exposat està a amenaces extrínseques " i considera els intel·lectuals i la premsa com un

com un perill per al sistema .En el segon cas creuen que el govern " hauria de poder retenir la informació en la seva font", en paraules més clares : cal institucionalitzar la censura .

The Trilateral Commission enguany s'ha decidit a anexionar-se definitivament l'Estat Espanyol .L'abril d'enguany(1979) tretze intel.lectuals i homes de finances de l'Estat Espanyol han passat a engrosar les files de la Trilateral .

Això i vol dir que els Països Catalans que encara no estan dins el Mercat Comú i l'OTAN(estats imperialistes aliats) ja podem començar a tremolar .

Resumint ,en el futur ,els estats capitalistes constituïran un gran galliner : els EE.UU seran el gall i la gallina i tots els altres països uns bells pollets (però naltros tranquils,que no mos deixaran agafar un costipat per que moriguem de fred : un mort no produeix!) .

El feixisme que mos espera !

(+) -- Aquest article és una ressenya d'un ampli i documentat estudi (" Comissió Trilateral,l'imperi del capitalisme multinacional") aparegut a AGERMANAMENT : revista politica internacional al servei dels pobles oprimits ,nº152,juliol-agost-set. 1979 .

J. Serra C.

HI HA DEMOCRACIA

S'ha escrit i s'ha parlat molt del nostre procés democràtic, intentant presentar-lo davant el món com a modèlic i únic en la història .Bé es veritat que hem sortit de quaranta anys de dictadura sense barallar-nos a tirs i això, no cab cap dubte ,té el seu mèrit ;però en quan a que hagem construït un estat democràtic ja tenc els meus dubtes, a la democràcia no s'hi arriba per decret .

Els països que han aconseguit compaginar la llibertat, l'ordre i un estat social que els permeti una convivència feliç ha estat després de recórrer un camí molt llarg .

Espanya , antic país de llarga i densa història fa molt ja que va ~~agafar~~ agafar el camí de la llibertat, de la dignitat de l'home, però el seu caminar ha estat tantes vegades tallat i la darrera per un període tan llarg que ha deixat una marca molt fonda .Altra vegada a començar .

A aquest país tenim molts d'hòmens que malgrat haver fet professió de fe democràtica el vestit els ve tan gros que pareixen més bé pallassos .Això és la causa del buit que estam travessant, fa falta una línia coherent d'actuació en tots els camps .

Comencem per ensenyar a tots els al.lots la Declaració Universal dels Drets Humans, serà llavor que ens farà trobar el camí perdut .

Llavò es podrà parlar de poble sobirà, la paraula democràcia tindrà contingut ,aviu tan buida i tan feta malbé .

JOSEP MARÍ i SERRA

COMUNICAT DEL P.S.O.E.

Aprofitant l'espai que ens ofereix aquesta revista, avui volem parlar d'un tema molt important : l'urbanisme .

Varem dir al nostre programa electoral que donaríem les màximes facilitats perquè qualsevol formenterer es pogués construir la seua vivenda, local comercial, o un hostal de tipus familiar , o alguns apartaments i que només ens oposaríem a la construcció de monstruosos hotels, grans urbanitzacions i grups grossos d'apartaments com per exemple: el grup de cinquanta apartaments el Sr. Regidor i Conseller per Alianza Popular VICENT FERRER i CASTELLÓ , en representació de l'empresa SALA S.A., muntada amb sous dels seus padrins de fora de Formentera per a beneficiar-se del substanciós lucre especulatiu que suposa la inversió immobiliària aprofitant una zona verge com és Formentera encara que sigui desbordant la sobresaturada depuradora de es Pujols i fent malbé irremissiblement el principal centre turístic de la nostra illa .

I per a naltros , els socialistes formenterers no són només els natius de Formentera , sino totes les persones que treballen a Formentera i que han fixat aquí la seua residència.

Vàrem dir també que intentaríem per tots els medis de que s'aprovàs el II Pla d'Urbanització Territorial redactat pels arquitectes Félix Julbe i Raimon Torres, perquè consideram que dels tres redactats és el millor amb una diferència abismal dels altres dos . El dit pla reduïa a 4.000m² la parcel·la mínima en zona rural , quan en el pla Provincial en vigor l'estableix en 15.000.

Además està realitzat analitzant els resultats d'una enquesta realitzada a un ampli sector de la població . Però no aconseguirem

que l'Ajuntament aprovàs el dit pla perquè al votar conjuntament A.P. i U.C.D. sumaren un vot més que naltros .

Després a petició de A.P. i U.C.D. es varen encarregar unes Normes Subsidiàries subvencionades pel Consell, per així fer-les a la mida que vol la dreta .

Les Normes varen ser adjudicades pel Consell a l'equip d'arquitectes del Sr. Xavier Magrinyà i ara A.P. i U.C.D. estan indignats perquè diuen que el Sr. Magrinyà és un socialista i que per això no pot fer les coses bé .

Naltros creim que el Sr. Magrinyà és un gran professional i una persona responsable i sensata , conscient de la dificil tasca que se li ha encomanat i que tractarà de fer-la de la manera més clara i honestament possible .

Per això s'ha desplaçat varies vegades a l'Ajuntament per tenir reunions de treball amb la corporació municipal i el dia 15 de gener va assistir junt amb alguns membres del seu equip a una taula rodona a les escoles de Sant Francesc per informar de la marxa de la feina que estan realitzant i per saber opinions dels formenterers, per així fer un treball que reflexi els interessos de la majoria .

Com Vès. veuen , per a l'elaboració de les Normes es segueix un procés democràtic , però malgrat tot els formenterers hem d'estar molt atents perquè el grup de A.P. dirigit per l'ex-Batle D. Antoni Serra Colomar , intenta per tots els mitjans boicotejar la feina de l'equip del Sr. Magrinyà , perquè veu que no ho fan al seu gust , o siga, responent als interessos dels

...dels seus padrins de fora de Formentera.

Sol.licitam al poble de Formentera que assisteixi massivament a les pròximes taules rodones ,mentres s'estàn elaborant les Normes,per expressar la seua opinió ,i així ,entre tots ,aconseguiem fer una feina que reflexi la voluntat de la majoria del poble de Formentera i així, en el seu dia ,serà aprovat pel bé de tots .

GRUP DE REGIDORS DEL PSOE

=====

=====

CENTRE SOCIAL " ES MOLÍ "

El CENTRE SOCIAL " ES MOLÍ " posa en coneixement de tots els interesats :

Que la BIBLIOTECA estarà oberta de

DILLUNS a DIVENDRES ,de 17 a 18'30 de la tarda

DISSABTES de 10'30 a 12 h.

=====

=====

Han tallat el bosc ,moren els ocells , el mar s'obre per rebre l'agressió dels humans cap a una Natura innocent . I el mar no diu res , fins que un dia ,tot aquest mal , i tota aquesta vida destruïda que jeu al seu fons s'anirà solidificant , i creixent , creixent , aniquilarà la raça destructora , la tècnica ,els humans que no han entès les lleis del Univers .

Formentera pot ser mort quan els disparats dels fusells fan una música quasi constant els matins dels diumenges ,quan els boscos cauen per donar vida a una nova casa de ciment , i quan el vell pagès plora perquè els seus fills no s'estimen la terra que ell ha treballat .

Es possible crear una vida dins la mort ? i donar una rialla a una cara amargada per el turment ? .

Es potser possible evitar que l'illa morí del tot ,o tindrem que marxar ,a fer una altra illa , i oblidar les pedres i el vent ,la sorra i les savines d'aquest tros de terra màgic que sura sobre un mar vell plé d'hitories i llegendes ? .

TERESA ROCA

Anam, idò, a examinar amb cert detall aquests microclimes començant per les platges.

Les platges : (Arenals marítims i costes rocoses) .Aquest és un món d'arenes salines amb vents la major part dels dies de l'any, però gràcies a que aquesta arena és, en general, profunda, les plantes tolerants de la sal poden aprofundir amb les seues arrels fins a trobar l'humitat i resistir els efectes dessecants del vent. Les zones de la costa rocosa tenen racons plens de terra arenosa que estan protegits dels vents. En general aquestes condicions pareixen difícilment ideals per al creixement de les plantes, però, de fet, hi ha una bona selecció d'aquestes entre les que hi incloum les següents :

PANCRATIUM MARITIMUM L. (Lliri blanc de marínes)

CAKILE MARITIMA (Rave de mar)

CRITHMUM MARITIMUM (fonoll marí)

ERINGIUM MARITIMUM (card marí)

TAMARIX GALLICA I TAMARIX AFRICANA (tamarells)

EUPHORBIA PARALIAS L. (Lletrera de mar)

MEDICAGO MARITIMA L. (Alfals marí)

Aquesta llista no és en absolut completa de les plantes que es poden trobar en aquesta zona costera.

Les Salines : En aquest món hi trobam una concentració salina més gran que a les platges i, encara que el sol sigui generalment poc profund, els vents són considerablement menys freqüents i sempre hi ha una major protecció. Les plantes d'aquesta àrea tenen el nom col·lectiu de HALOPHYTES (Halòfits) una paraula que significa plantes que poden resistir una concentració salina alta. No només són capaces de tolerar la sal en grans quantitats, sino que realment la necessiten per formar els seus teixits. Una completa llista d'aquestes espècies seria massa llarga per aquestes notes, així que, de nou, només donarem alguns exemples.

ARTAROCNEMUM FRUCTICOSUM (solsera)

SALICORNIA EUROPA L. (salada)

JUNCUS ESPECIES (joncs)

SCIRPUS ESPECIES (joncs)

ARUNDO DONAX L. (canya)

Semi-desert : El litoral coster de prop de quatre-cents metres d'amole ,que va desde la Punta de sa Pedrera al llarg de la costa de ponent fins a Cala Saona només pot ser considerat com un semi-desert .Les plantes s'hi troben aquí escasses en nombre i en espècies ,uniformement espaiades ,el que és signe segur d'una estricta limitació de l'aigua .Aquesta distribució garantitza que cada planta disposi del seu propi territori i d'una justa racció d'aigua i minerals al seu abast .

Qualsevol pi o savina d'aquest litoral es queda nano i rarament té més d'un metre d'alt .La capa de terra és despreciable, tan sols hi ha una arena pobre i fina d'uns pocs centímetres de gruix,incapaç de retenir l'aigua perquè li falta matèria orgànica. Les pluges corren immediatament cap a la mar o es filtren a través de les roques poroses .També és aquest el lloc de l'illa on la rosada és més escassa .Aquestes són característiques clàssiques del semidesert i han de servir-nos d'advertència del que pot ser un futur proper per a moltes illes petites de la Mediterrània si l'home no canvia la seua conducta .De tots els micro-climes de l'illa aquest és el més pobre en espècies i nombre de plantes per metre quadrat i representa la darrera etapa abans d'arribar a un vertader desert .Incloïm només tres de les plantes que creixen aquí.

HELICHRYSUM STOECHAS (Flor de tot l'any)

TEUCRIMUM POLIUM L. (Herba de Sant Ponç)

LIMONIUM ESPECIES (Violetes de mar)

===

FRANK JACKSON (Continuarà)

Potser un d'es temes que darrerament criden més s'atenció de sa gent és s'actuació d'es partit que controla es govern. Sa U.C.D. sempre ha actuat clarament a favor d'uns interessos creats, però pot ser mos seria útil, abans de passar an es presents, analitzar en una sèrie de punts s'actuació d'aquest partit fins s'actualitat:

a) Quan encara davant sa dictadura i com a tapadora, es va començar sa formació des partits polítics, se'n varen legalitzar un bon munt que només tenien un punt en es seus estatuts: confondre sa gent amb tantes sigles i fer perdurar es franquisme p'es segles d'es segles.

Quan es va morir es "generalísimo Franco", "su Majestad el Rey" de l'estat espanyol va designar en Suárez per ocupar es càrrec de primer ministre. Aquí ja va entrar en joc sa mala verema d'es que "manen" i mos varen voler enganyar: mos varen dir que en Suárez era un polític desconegut i molt "demòcrata". I això és mentida, puix en Suárez, quan en Franco sobrevivia, ja era secretari general d'es "Movimiento Nacional", és a dir, un d'es peixos més grossos de s'estat. I ja sabeu valtros que ses coses que s'amaguen solen ser lletges.

b) Ja president d'es govern, en Suárez (home astut, ell) es va veure obligat a convocar eleccions. Sa primera mesura va consistir en crear-se una imatge d'home liberal, contrari a's franquisme (no som res!), que ho arreglaria tot d'una pinzellada. Sa segona mesura va ser ajuntar tots aquells partits polítics fundats durant es franquisme i agrupar-los amb es nom d'UCD.

c) 1.977: es convoca eleccions generals amb s'amenaça d'una intervenció militar si guanyen es socialistes; guanya sa UCD, es perill d'haver de respondre de s'època franquista ha passat.

d) Catalunya i es País Basc demanen un estatut d'autonomia, s'estatut que havien aconseguit durant sa República. Davant sa presió popular sa UCD atorga uns estatuts que no satisfan a's catalans i a's bascos.

Hi ha qui objectarà que sa UCD ha guanyat ses eleccions "democràticament", sense posar-se a pensar que aquest partit és l'amo de sa televisió (que conta molt!) i que es n'enfot de tots naltros perquè no hem pogut anar a s'escola, i a's que hem après de lletra també mos han fet creure tot allò que han volgut. És més, a sa UCD no s'hi afilia sa gent d'es carrer, sinó aquells que volen conservar una cosa que han fet fotent-mos es sous, de mala manera, a tots naltros; si no us ho creis no teniu més que mirar es que es varen presentar a ses eleccions municipals de Formentera.

Bé, tot això ho dic perquè veigueu que es fets d'ara no són nous. Aquestos fets també són analitzables per separat; anem per punts:

a) Galícia: és una nació on hi ha molts de cacics, es gallecs han d'anar-se'n a treballar fora si volen menjar, sa UCD (servint-se de sa incultura de sa gent) guanya ses eleccions. ¿ Trobau que hi ha dret que a una nació amb es

mateixos drets que es bascos, es catalans o es de ses Balears mateix se li vulgui fer empassar un estatut que no farà més que acabar de fotre es gallecs ?

b) Un segon punt és es decret de bilingüisme d'es País Valencià. Sa gent que entén d'aquestes coses diu que es catalans, es de ses illes Balears i es valencians parlan tots una mateixa llengua, perquè mos entenem entre naltros.

¿ No coneixeu encara algun vell que no entén castellà però que parla tranquil·lament amb un de Catalunya ? Idò bé, es de sa UCD diuen que es valencians no parlen sa mateixa llengua que naltros, ja ho veis! I naltros, es formenterers, també mos podem queixar: no mos ensenyen en sa nostra llengua i així es al·lots no poden aprendre tant com es que parlen castellà. Sa nostra llengua es tan bona com qualsevol altra i amb ella han parlat sempre es habitants de Formentera: és ben nostra i no l'hem de deixar perdre. I c) Una altra cosa empipadora és que només vulguin deixar estudiar es fills d'es rics. ¿ Voleu que vos digui que volen fer pagar de matrícula a sa Universitat l'any que ve ? Vint mil duros! Realment, es pobres no podem viure, així.

Conclusions: an es fets actuals no he parlat de lo que passa a Andalusia i a Navarra. Tampoc he parlat de Que an es de ses Balears i a's valencians no mos volen donar un estatut d'autonomia com han donat an es Principat de Catalunya, però sa culpa d'això només la tenen es de Madrid, que no volen que tots es que tenim una mateixa sang (catalans, valencians, mallorquins, menorquins, eivissencs i formenterers) mos ajuntem i facem coses (p'es nostre profit) que ells serien incapaços de fer: només els interessa omplir-se sa butxaca. Lo que es govern vol es que naltros els hi deixem fer tot lo que els passi p'es nariços.

Josep Serra i Colomar

Normalment no ens veim radicalment en el mal moment d'haver de triar només entre dues opcions possibles. Però, tot i això, el món -la nostra vida quotidiana- està cimentat dalt aquesta dualitat. Clar que no podem anar a qualificar res de bo o dolent, sinó que tot és relativament bo o relativament dolent! Mirant-ho des d'un punt de vista polític, no existeix la dreta ni l'esquerra, sinó partits relativament de dretes i partits relativament d'esquerreres. Però el que no pot existir és un partit de centre, un partit "neutral". Ningú no és neutral: ni els Ricardos de la Cierva que es proclamen partidaris de la no utilització pràctica de la cultura, de la "cultura contrari a utilidad". Tots aquests sofismes, però, són fàcilment desmuntables. I ho sabem bé els habitants dels Països Catalans -si més no els més culturalitzats- perquè ho vivim dia a dia. El nostre redreçament ha d'estar regat amb una normalització cultural, sense la qual no és possible. Ja veis que he fet servir el terme "normalització". Això implica que Formentera no es troba culturalment normalitzada. La normalitat d'una cultura és la seua lliure expressió en qualsevol moment dins l'espai -em referesc a espai geogràfic, no a espai social- que li és propi. Perquè això siga possible són necessaris una quantitat de mitjans i poders que, malauradament, avui dia no posseïm. Fóra necessària una televisió arrelada a la terra i no emboirassada amb la fumassa d'Amèrica del Nord. Fóra necessària una culturalització dels mitjans de comunicació locals -vull dir, una desalineació-, per tal que pugessen respondre al que la terra demana. I -amb això pos la tercera columna fonamental- seria imprescindible una escola formenterera i no provinciana de Castella. Aconseguir-la tal volta no serà tan difícil com ara puga parèixer.

Per ser formenterer fan falta unes característiques molt determinades, característiques que si no cuidam com Déu mana desapareixeran -almenys en part-. Això suposaria una forta crisi d'identitat. De moment totes les generacions madures tenen molt clar qui és formenterer i qui no ho és. Si alhora que pujam el nostre nivell cultural, mantenim aquesta consciència, podrem arribar a ser una comunitat íntegra i avançada, una comunitat lliure dins el marc en hem de construir la nostra llibertat: els Països Catalans.

Això, però, és somiar coses que, amb sort, veuran les pròximes generacions. De moment, només tenim una solució màgica al davant: feina, feina i feina. I idees clares, que falta ens fan!

He començat parlant de dualitats. Arrelen tan que fins i tot volen trençar-nos com a comunitat. De formenterers no n'hi pot haver de mitja dotzena de classes -no pot ser que siguin castellano, germano o angloparlants-. Formenterers, eivissencs i catalans de Mallorca, València, Barcelona o Per-

pinyà som uns, una sola nació. Perquè precisament una llengua i una cultura són els trets que ens defineixen. Recuperem els orígens i amerrem-los ben fort, perquè com diu el poeta, "qui perd els orígens perd la identitat".

Bernat Joan i Marí

LA NOSTRA LLENGUA

Hi ha paraules que duen l'accent gràfic a diferent sil.laba i per això es pronuncien de manera diferent. Per exemple : Llaura ,Llaurà ; canta ,cantà ,etc. .La vocal A quan no duu accent es pronúncia com a vocal neutra .

També a vegades la E es pronúncia igual que una A àtona .Exemples : Parlaré ,anirem ,hauriem,entusiasmar,etc.

ELS MOTS

MALALT		Enfermo
EL LLIT		la cama
QUEIXAR-SE		quejarse
EL METGE		el médico
L'INFERMERA		la enfermera
LA MALALTIA		la enfermedad
DE VERES		Ciertamente
PEGAR VOLTES		dar vueltas
AGAFAR		coger
GUILLEM		Guillermo

====

=====

REFRANYS

Sa poma podrida perd sa seua companyia
Sa mel no és feta per sa boca de s'ase
Sa llenya, quan més seca ,més crema

ENDEVINETA

Quan li fic és vermell i enravanat i quan
el trec està esmollarecat i degota .

=====

=====

FRANCESC ESCANDELL

UNA CANÇOCANÇO DE LA TERRA

Me'n venc amb molta alegria
 i amb sentiment me n'entorn
 quan veig que tu, cada dia ,
 em quedes al cap del món .

Partint prompte, tard s'arriba
 i es temps que camin no hi som
 De venguda em cau es dia ,
 que un veu es fang i sa pols .
 No és igual per sa sortida :
 sa nit m'atormenta molt;
 fosca i mala travessia,
 voltes i girar cantons ;
 tot són barrancs i torcides ;
 coses que hi pot quedar es coll .
 per
 per navegar! aquina

voll practiquesa i bon pols .
 Anant amb seny no em perdria,
 que un temps hi sabia molt,
 que hi havia vengut de tira
 voltes no se quantes són .
 Si aquest correu no canvia
 jo hauré de dir : - n'hi ha prou!
 Pot ser que en venir algún dia,
 quissà em declararé molt .
 Ja ho he dit . Siga com siga.
 tenc gust i no el dessimol.
 Si et trobasses decidada
 per viure amb un qualsevol ;

i t'agradàs sa partida,
ja m'ho diràs, si et resols.
Tenc un banc i dos cadires
i un llumener d'un gresol,
i un rabassó de savina
per tallar tabac, si plou,
i per passar sa farina
tenc un garbell casi nou;
tela per fer roba fina;
me la juc amb qualsevol;
pes matalàs i cortines,
roba també en tenc aprou ...
allà per dins can Medina ;
no més me falten es sous .
Tu ja em faràs sa puntilla,
si tens voluntat i em vols .
De blau pintarem ses bigues;
sa casa té d'anar aï vol ;
podràs gastar fantasies
sense por d'acabar es sous .
Per acabar amb ells, vol tenir-ne,
i jo en voldria tenir molts .
Tot qui no en té en gastaria%
tenc voluntat i ja es aprou .
Me'n venc amb molta alegria
Si et diuen que has de mudar
d'estat, perquè et fas anciana,
envia'ls a passetjar :
cada u en lo seu ^{hi}mana .

Lo que és teu mai faltará,
tot vol es tenir-ne gana .
Tu lo que et tens de buscar
és qui te cuidi s'hortada ,
que sàpia ben cultivar
sa terra i lo que s'hi cala,
s'hort primerenc i tardà ,
frutals i sa restivada ;
que per amidar i llaurar
siga valent:una espasa ;
d'aquells tan pràctics que hi ha
de plantar i pujar sa parra ;
si et surt un bon hortolà
tendràs es bé dins sa casa .
Jo en sé un que fa temps ja
que hi té afició i li agrada ,
ja en tornarem a parlar,
si tu hi estàs animada .
Tota sola deus portar
sa feina molt atrassada ;
s'hort gros i mal de cuidar ;
has d'anar sempre cansada .
Si vols que te vengui ajudar ,
mos partirem sa somada ,
si Dèu me vol conservar
sa força,es sarró i s'aixada,
dins s'hort hi som regular
i un atròs per sa quintana :
t'és impossible encontrar
una avinantesa iguala .
Diguem si et vols arriscar,
vull saber-ho per cosa clara,
que encara m'he de comprar
roba per una mudada ,
tenc de fer moldre i triar
es blat de sa bescuitada .
Busca qui vulgui guisar
- Ja esta gordeta sa cabra-

Pólvora ,n'he de comprar
 sis quilos de sa més cara,
 i dur sa trossa a llimpiar.
 -s'entén si volem tirada - ,
 No te vulguis fer esperar,
 que ja t'he esperat fins ara:
 sa fruita s'ha de menjar
 mentres que s'aguanta sana.
 Tenc coses molt a la via ;
 per lo que em falta, ja hi som.
 M'en venc amb molta alegria ...
 Aquesta tracta i comprèn ,
 molt bé sa fia i sa mare ,
 De dalt a baix ,ben arreu,
 ja sentireu sa rascada .
 Totes vo'n recordareu:
 qui me la fa, me la paga.
 Jo em trob bombollat d'es peus
 de tant de venir a fer es compare,
 i ara deis que no em voleu
 ni em donau s' enamorada .
 M'estrany que no me la deu
 sent que ja me l'he guanyada.
 Pot ser que palpeu es preu ,
 si no voleu comprar ara ,
 que un voltes perd, i no ho creu,
 s'ase i també ses magranes .
 -I tu, que esperes? - Direu-
 Tampoc no he venut, encara .
 Valtros pareix que ho voleu;
 jo us he esperat fins ara
 i estic més ric que no us creis .
 ¿No heu vist que jo no fiava
 d'aquest mal capçal que em feis?
 Güela, fa una temporada
 que advertiu s'al.lota i deis
 que un "així" no us agrada

M'espant que no conegueu,
que vos també teniu tara,
que us tornen blancs es cabells
uñà bona flamarada ;
si us cauen prest no en tendreu
per dur sa coua lletada;
llavors no la pintareu,
tant com la pintaveu ara.
Pareix que es maltemps us veu,
també sou esqueixalada.
Excusau-vo'n, si podeu,
d'anar-me fent sa rialla,
que ensenyareu algùn freu
que no us aprecia gaire ;
per mi, es de tant que estrenyeu
que en ser que venc us faig ràbia
Si ho sabés, com hi ha Déu
vendria més sovent que ara:
veiam si us queien arreu
que us quedàs tot clariana.
Dispensau-me, si voleu
i en baixar passau per casa,
que jo us rebaixaré es preu
des moniato i de sa rama.
Tot anirà així com voldreu,
sols que hem de ~~ser~~ camarades.
M'en vaig, que em mereixeria
repàs d'es escorretjons
Preniu-los, facem s'ensigno,
ara que mira tothom
No heu de parar de ferir-me
finsos que jo diga aprou.
M'en **venc** amb molta alegria

JOVENALLA (Secció realitzada per ESCOLTES de
FORMENTERA)

UNA CANÇO PAGESA

Al.lota si us heu ofès
per lo que us vaig dir aquell dia,
jo molta gana tenia
de que ho 'vésseu ben entès .

I ara a jo m'agradaria
tenir sa oportunitat ,
de dir-voà sa veritat
de s'intenció que tenia .
Jo sé que us 'vera agradat
seguir-me be sa corrent ,
però això jaia que ho sent
aviat ho ha escantat .

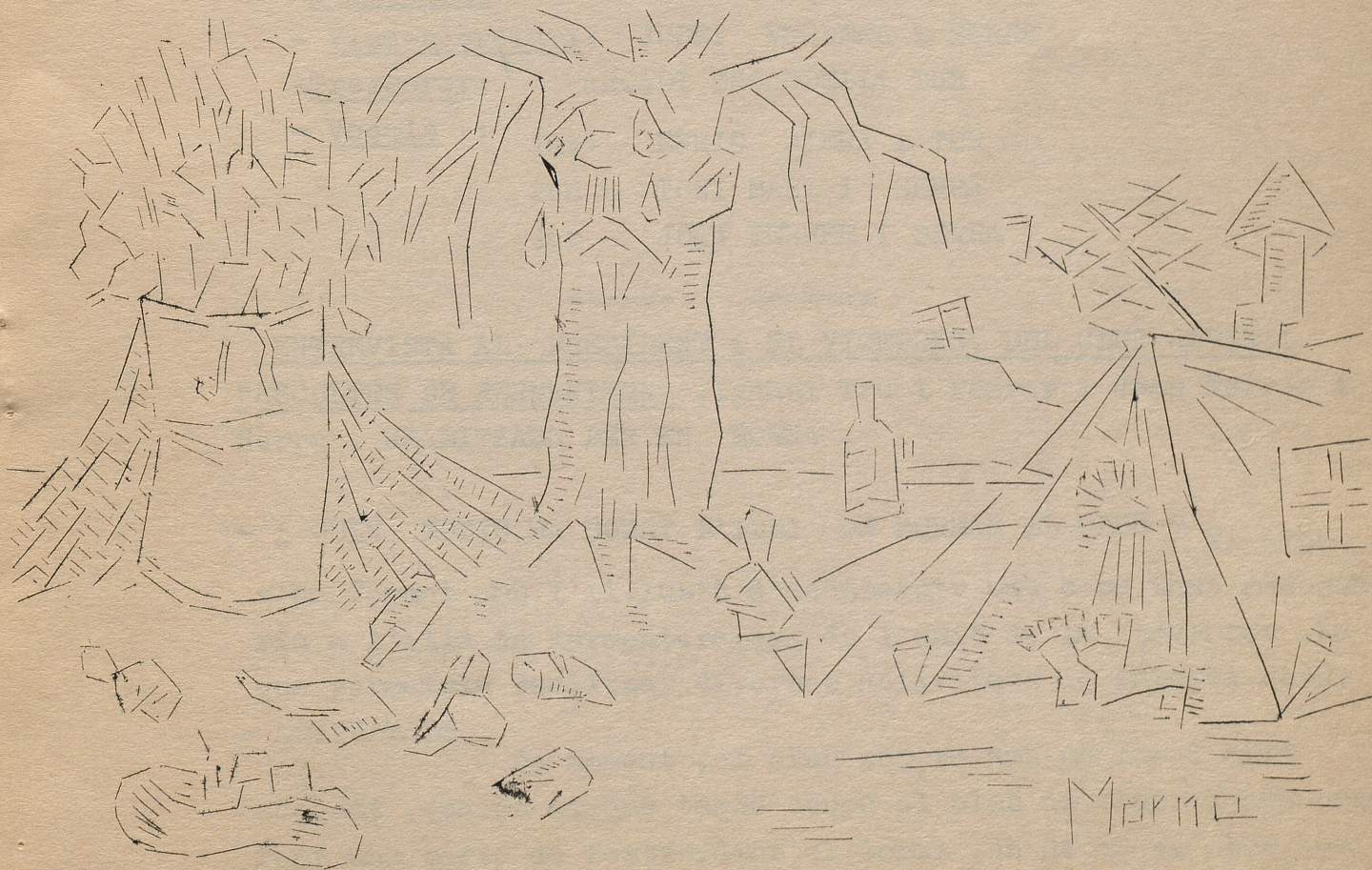
I per poder estar content,
hi ha que anar molt alenta,
que sempre hi ha gent desperta,
i moltes coses les sent .

Que de trobar porta oberta
no sempre hi ha ocasió ,
i hem de anr pes tancó,
a passetjar i ben alerta.
I "ensajar" aquella cancó,
aquella que es dos sabem,
i que per molts d'anys poguem,
cantar-la quant més millor .

JOSEP MORNA

SES SALINES NETES!

An es bosc de Ses Salines
molts mos hi hem ajuntat
per llevar sa porqueria
que es peluts mos han deixat
Trobarem moltes de coses
i eren de poc valor
no importava t'hi atracasses
per sentir sa bona olor
Ses Salines són salades
i ho han de ser per fer sal
i ses vores de sa platja
han de ser Parc Natural.

SES SALINES NETES ! (cont.)

....han de ser Parc Natural .

Però no per acampar-hi
tot el món en general
que si no es convertiria
en femer municipal .

JOAN ESCANDELL

=====
El dia 3 de Gener es va convocar una assemblea ,per nomenar la nova Junta Directiva ,que va quedar constituïda de la següent manera :

- President : IGNASI TUR i FERRER
- Vice-president: JOAN FERRER i YERN
- Secretària : CATERINA TUR i FERRER
- Vice-secretari: JOSEP VERDERA i SERRA
- Tressorer: ARCADI ESCANDELL i TUR
- Vocals :
 - 1er- ENRIC RIERA i TUR
 - 2on - TONI MARI i SERRA
 - 3er - JOAN FERRER i SERRA

=====
ENTREVISTA AL PRESIDENT i EL VICEPRES. DEL CLUB JUVENIL "ESCOLTES DE FORMENTERA" ,Ignasi Tru i Ferrer i Joan Ferrer i Serra , REALITZADA PER EN MORNA .

- ¿ QUIN MOTIU HA DONAT L'IDEA DE FORMAR EL CLUB ? El club s'ha format amb l'il.lusió d'aconseguir una cosa tant necessària a l'illa de Formentera,com és l'unió de la joventut .Lo que permetria realitzar diverses activitats de interès comú.
- ACTIVITATS .
De moment ,el club compta amb un local molt adequat ,que és el que també ocupa el club de Tennis.I ara anam fent una serie de festes,dins el local ,on hi ha un bar,amb

... amb una llista de preus molt reduïda, per que sigui assequible a la nostra condició d'estudiants i treballadors .També projectam una sèrie de pel·lícules ,que a la llarga poden ser interessants .

De totes formes estàn en vies de desenrotllament, una serie d'activitats, que naltros creim, de molt interés , com son excursions dins l'illa i també fora, cicles de conferències, on podrem documentar-nos en diferents temes d'interés, sessions de cine ,etc.

Tot això, i molt més, son coses que aconseguirem amb l'unió de tots, treballant en conjunt ,i amb il·lusió.

- MONTATGE I FUNCIONAMENT DEL CLUB. Actualment , constituïm un grup de 80 socis, aproximadament , que pagam la quantitat de 500 pts, cada mig any (quota que creïm que no suposa cap inconvenient econòmic). Proporcionam un carnet , en el que consta la afiliació al club , i que anirà renovant-se cada mig any.

- ¿ QUIN PAPER DESEMPENYA EL CLUB JUVENIL DINS LA PROBLEMÀTICA EXISTENT ACTUALMENT DE CARA A LA JOVENTUT ?

Els problemes en que mos trobam, son de sobra coneguts : la falta de centres de reunió adequats per tractar els nostros assumptes, llocs per que puguin ser satisfetes les nostres normals inquietuts que tenim, com a joves , i la total inexistència d'una unió ferma , per medi de la qual poguem treballar conjuntament, ja que és aquesta darrer principalment la que impideix la realització de les altres .

Tot això tè fàcil sol·lució amb la existència d'un club juvenil, perque dades unes determinades circumstàncies , som naltros els joves, els que hem de intentar per tots els mitjans trobar una solució als nostros problemes .

Per tant, lo que naltros intentam, es que aquest club juvenil, estimuli una col·lectiva iniciativa.

- DEFENSA DE LA CULTURA I LA NOSTRA LLENGUA.

Per supost .Es una cosa imprescindible .Tenguem en compte , que la llengua es lo que mos ajunta i mos identifica amb lo que som .I lo més important: constitueix la base de la nostra personalitat formenterera, que es en realitat lo que mos mou .

